

народов, создает благоприятные условия для развития и использования в новых условиях идей великого украинского педагога.

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТЬОГО ВЧИТЕЛЯ У ПРОЦЕСІ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ РОБОТИ З МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ БІОЛОГІЇ

Цуруль О.А. (Київ)

Одним із шляхів змін в професійно-педагогічній підготовці майбутніх вчителів біології є трансформація традиційного навчального процесу в особистісно-орієнтований, у якому студент визначається рівноправним суб'єктом навчальної взаємодії. Професійному становленню та розвитку особистості майбутнього вчителя біології, формуванню потреби і досвіду безперервної освіти, розвитку професійно-творчої самостійності сприяє науково-дослідницька робота з методики навчання біології. Основною її структурною одиницею є студентський науковий гурток.

Тематика студентських наукових досліджень у проблемній групі з методики навчання біології визначається актуальними проблемами шкільної практики. Так, зокрема, у 2006-2007 навчальному році гуртківці працюють над проблемою використання інтерактивних методів у навчально-виховному процесі з біології.

У процесі виконання різноманітних видів науково-дослідної роботи (підготовки реферативних повідомлень, виконання творчих завдань дослідницького характеру, участі у семінарах та конференціях, підготовки та захисту курсових, дипломних робіт та магістерських робіт і т.п.) у студентів формується система науково-методичних вмінь та навичок – найважливішого компонента кваліфікаційної характеристики майбутніх учителів біології.

Важливою формою залучення студентів до наукових досліджень на кафедрі теорії та методики навчання природничо-географічних дисциплін НПУ імені М.П. Драгоманова є проведення студентських наукових конференцій. На конференціях студенти презентують результати своєї наукової роботи та ознайомлюються з науковими ідеями і досягненнями не лише своїх колег-студентів, а і творчих вчителів та провідних вчених України. Так у 2006 р. виконані під керівництвом викладачів кафедри магістерські та дипломні роботи з методики навчання біології (Кузнецової Л., Кокойло Ю., Попової К., Шляхової Г., Ісупової Ю. та Стецкевич Н.) були відзначені дипломами I, II ступенів дев'ятої Всеукраїнської науково-практичної конференції "Молодь, освіта, культура і національна свідомість" (м. Київ, Європейський університет).

Результати науково-дослідницької роботи студенти презентують на Всеукраїнських науково-практичних конференціях [2] та сторінках педагогічної преси [3], а до 25-річчя кафедри теорії та методики навчання природничо-географічних дисциплін найкращі студентські розробки були представлені широкому загалу освітян у спецвипуску газети "Біологія. Шкільний світ" [1].

Пошуково-перетворююча діяльність студентів у процесі виконання науково-дослідницьких робіт з методики навчання біології сприяє формуванню їх готовності до впровадження нових педагогічних технологій у майбутній професійній діяльності, що відповідає основним завданням сучасної школи.

Література

1. Біологія. Шкільний світ. – 2007. – № 6 (510). Спецвипуск. – 24 с.
2. Цуруль О.А., Доля О.В. Підготовка майбутніх вчителів біології до формування в учнів 8-9 класів знань про шкідливий вплив наркотичних речовин // Збірник наукових праць Всеукраїнської науково-практичної конференції "Наукові та методичні основи викладання біологічних дисциплін у педагогічних вищих навчальних закладах України". – К.: НПУ, 2006. – С. 119-121.

3. Юрченко О. Статеве виховання підлітків. Заняття для учнів 7-9 класів // Біологія. Шкільний світ. – 2007. – № 4 (508). – С.19-23.

НАУКОВА ТВОРЧІСТЬ СТУДЕНТІВ НА ХІМІЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ ХНУ ІМЕНІ В.Н. КАРАЗІНА

Чорний А.В., Чорна Т.О. (Харків)

Багаторічний досвід хімічного факультету Харківського національного університету з підготовки науково-педагогічних кадрів свідчить, що нерозривний зв'язок навчання і наукових досліджень завжди був необхідною умовою виконання цієї суспільно важливої задачі. Саме питання про необхідність і роль наукової творчості в навчальному процесі передбачає тільки одну очевидну позитивну відповідь. З іншого боку, в реальному житті далеко не всі студенти з різних причин мають можливість в період свого навчання спробувати і відчути смак наукової творчої роботи. Чому це? Які тут причини виступають головними? Що являє сьогодні, і якою була в недалекому минулому організація студентської наукової роботи?

Тут ми навмисне не станемо торкатись навчального процесу з його елементами наукової творчості, які звичайно проявляються в виконанні курсових і кваліфікаційних робіт, підготовці рефератів, тощо, оскільки масовість цього явища дуже серйозно відбивається на якості. Пропонуємо зосередитись на позааудиторних формах наукової студентської роботи.

Історично в університеті склались та існують різноманітні форми організації наукової творчості студентів, кожна з яких переживала як періоди розквіту, так і більш похмурі часи. Так, на хімічному факультеті з моменту відновлення його роботи на початку 30-х років ХХ ст. почали з'являтися студентські наукові гуртки, в центрі яких були провідні науковці – талановиті викладачі-хіміки. Дійсно, робота наукових гуртків завжди визначалась і визначається в наш час особою педагога – вченого. На хімічному факультеті ХНУ пам'ятають. зберігають і, наскільки це вдається, розвивають наукові школи таких визначних педагогів, як М.П.Комар, Л.П.Адамович, С.В.Цукерман, В.Ф.Лаврушин, В.В.Александров, І.В.Кривошій і багатьох інших, особистості яких слугували для студентів і наставниками, і першими учителями в науці і зразком для наслідування в житті.

Сьогодні традиції своїх вчителів продовжують їх учні – В.Д.Орлов, Л.П.Логінова, Ю.В.Холін, В.О.Стародуб, В.О.Дорошенко, О.Д.Рошаль, О.М.Калугін і багато інших викладачів і наукових співробітників, які для нової генерації студентів також слугують джерелом натхнення і нових ідей.

Наш університет пишається і тим, що в 1937 році в ньому було створено на базі різних предметних наукових гуртків одне з перших на той час студентське наукове товариство (СНТ). Одним з ініціаторів його створення був студент-хімік Борис Красовицький (наприкінці 2006 року професор Б.М.Красовицький, який донині плідно працює в НПО "Інститут Монокристалів", відзначив своє 90-річчя). Досвід створення СНТ в Харківському і ряді інших університетів був схвалений Раднаркомом СРСР і широко розповсюдився по ВНЗ всієї країни. В ідеалі така форма вдало поєднувала прагнення студентів до наукової творчості з елементами студентського самоврядування.

Таким чином, на хімічному і інших факультетах університету з'явилися СНТ, які організаційно об'єднали окремі студентські наукові гуртки і в якійсь мірі координували їхню роботу. Практично вже на протязі 70 років регулярно проводяться наукові конференції СНТ, під час яких у формі доповідей підсумовуються результати наукової роботи студентів. В останні роки, зі збільшенням мобільності студентів, ці конференції стали відкритими і для студентів з інших ВНЗ, кращі студентські роботи відзначаються преміями та іншими відзнаками. І хоча з роками самоврядність СНТ стала мінімальною, його роль, як чинника залучення студентів до наукової творчості здається дуже вагомою.

Природно, що така форма не може дати повного охоплення всіх студентів